

Regeringen, klimat-och
näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
agnes.nordwall@regeringskansliet.se

Remiss om promemorian Kontaktpunkter, tillstånd och tidsfrister enligt EU-förordningen om kritiska råmaterial och EU-förordningen om nettonollindustri.

Er beteckning: KN2025/02439

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Örebro län (Länsstyrelsen) tillstryker att kompletterande bestämmelser huvudsakligen samlas i en ny lag och en ny förordning.

Länsstyrelsen välkomnar den föreslagna samverkansskyldigheten mellan de sex kontaktpunktslänsstyrelserna och bedömer att den är viktig för att uppnå en enhetlig tillämpning av uppdraget.

Länsstyrelsen anser dock att promemorian inte fullt ut fångar det övergripande syftet med EU-förordningarna om kritiska råmaterial och nettonollindustri (EU-förordningarna), nämligen att genom kontaktpunktens vägledning och stöd förenkla och samordna tillståndsprocesser för projektägare. Promemorian behöver därför förtydligas och i vissa delar kompletteras. Sammanfattningsvis gäller det särskilt följande:

- Länsstyrelsen har ett brett och sektorsövergripande uppdrag vilket gör det lämpligt att kontaktpunktsuppdraget ligger kvar på länsstyrelsen även efter bildandet av en ny miljöprövningsmyndighet.
- Kontaktpunktens uppdrag bör i högre grad utformas med fokus på vägledning, samordning och stöd genom tillståndsprocessen.

- Det bör förtydligas att kontaktpunkten i ett tidigt skede kan göra en inledande bedömning om ett projekt omfattas av EU-förordningarna.
- Kontaktpunktens bekräftelse bör avgränsas till frågan om projektet eller ansökan omfattas av EU-förordningarna.
- Länsstyrelsen anser att det behöver förtydligas vad som ska ingå i projektägarens begäran om yttrande av miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad.
- Det behövs vägledning om vilka ytterligare tillståndsförfaranden som kan omfattas av kontaktpunktens uppdrag.
- Länsstyrelsen bedömer att förslagen om ändringar i kulturmiljöförordningen (1988:1188) kopplat till tidsfrister för handläggning inte är tillräckligt utredda och konsekvensbeskrivna.

2 Bakgrund

Miljötillståndsutredningen (KN 2023:02) redovisade i sitt betänkande förslag på att den nya myndigheten för miljöprovning skulle kunna vara en lämplig kontaktpunkt. I aktuell promemoria förslås vidare analyser för att avgöra detta. Länsstyrelsen motsäger sig förslaget till fortsatt utredning om kontaktpunktens lokalisering och förespråkar att det tydliggörs att de sex utpekade länsstyrelserna även efter att ny myndighet för miljöprovning införts, kommer att verka som permanenta kontaktpunkter. Länsstyrelsen vill understryka de fördelar som diskuteras i konsekvensanalysen (avsnitt 18.2.1) med att utse just länsstyrelserna till kontaktpunkt, exempelvis deras kunskap om tillståndsprocesser och erfarenhet av att hantera flera olika verksamheter.

5.1 En ny lag och förordning

Länsstyrelsen tillstyrker att kompletterande bestämmelser huvudsakligen regleras i en ny lag och en ny förordning. Länsstyrelsen välkomnar också att kontaktpunktsuppdraget koncentreras till sex länsstyrelser och att dessa ska samverka med

varandra. Länsstyrelsen har ett brett och sektorsövergripande uppdrag och har hög kompetens inom de tillståndsprocesser som berörs av kontaktpunktsuppdraget. Länsstyrelsen anser vidare att den regionala förankring som länsstyrelsen besitter är nödvändig för att utföra kontaktpunktsuppdraget ändamålsenligt. Kontaktpunktsuppdraget stärker även Länsstyrelsens uppdrag att främja länets utveckling och arbetet med regional tillväxt.

Länsstyrelsen anser att de olika tidsfristerna som avses ska framgå i den nya lagen och förordningen om kontaktpunkter. Detta underlättar vid läsning och missförstånd undviks. Dessutom är ett av syftena med EU-förordningarna att skapa förutsägbarhet avseende hur lång tid det tar att få ett tillstånd.

6.2 Kontaktpunkten ska underlätta och samordna tillståndsprocessen

Länsstyrelsen anser att promemorian fokuserar för lite på kontaktpunktens underlättande och vägledande funktion. Enligt Länsstyrelsens bedömning är en central del av syftet med kontaktpunktsfunktionen enligt EU-förordningarna att generera ett mervärde för projektägare genom att underlätta och vägleda i tillståndsprocesser.

Länsstyrelsen bedömer att ett av kontaktpunktens huvudsakliga mervärden ligger i tidig dialog med projektägare där kontaktpunkten kan hjälpa projektägaren att förstå tillståndsprocessen, identifiera relevanta tillståndsförfaranden och samordna kontakterna mellan berörda myndigheter. Om allt för stor del av kontaktpunktens uppdrag består av administrativa "brevlådefunktioner" finns en risk att detta syfte går förlorat.

Länsstyrelsen anser vidare att det bör utvecklas hur kontaktpunkten i ett tidigt skede kan göra en inledande bedömning av om ett projekt omfattas av EU-förordningarna. En sådan bedömning är enligt Länsstyrelsens mening en praktisk förutsättning för att kontaktpunkten ska kunna avgöra om projektet ska omfattas av det stöd som kontaktpunktsfunktionen är avsedd att ge. Detta behöver enligt Länsstyrelsens bedömning inte regleras som ett nytt formellt steg i lag eller förordning. Det kan i stället tydliggöras i förarbetena hur kontaktpunktsfunktionen behöver fungera i praktiken.

6.3 För att starta en tidsfrist ska projektägaren begära att kontaktpunkten bekräftar att ansökan är fullständig

Länsstyrelsen förespråkar att dialogen mellan kontaktpunkt och projektägare sker tidigt och löpande, snarare än att den koncentreras till en bedömning när ansökan lämnas in.

Länsstyrelsen bedömer att kontaktpunktens vägledande funktion är särskilt värdefull i perioden mellan samråd och ansökan, då projektägaren tar fram sitt underlag.

Enligt promemorians förslag kan kontaktpunkten begära kompletteringar gällande ansökans innehåll i förhållande till den kommande tillståndsprovningen innan den lämnar in ansökan till prövningsmyndigheten, samtidigt som prövningsmyndigheten senare gör en egen bedömning och kan begära ytterligare kompletteringar. Länsstyrelsen bedömer att detta medför en risk för dubbla bedömningar, otydlig ansvarsfördelning och ett ökat antal kompletteringar för projektägaren. Sammantaget riskerar detta att förlänga handläggningstiderna och därmed motverka EU-förordningarnas syfte att förenkla och effektivisera tillståndsprocesserna.

Länsstyrelsen anser därför att kontaktpunktens bekräftelse bör avgränsas till att avse om projektet eller ansökan omfattas av EU-förordningarna. Kontaktpunktens bekräftelse bör inte omfatta någon parallell bedömning av ansökans innehåll i förhållande till den kommande tillståndsprovningen.

Länsstyrelsen bedömer att om förslaget inte höras så behöver en definition av begreppet fullständig tas fram, som är tillräckligt tydlig att den går att applicera i alla de olika typer av tillståndsprocesser som kan bli aktuella för projekt som omfattas av förordningarna. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att fullständighetsbedömningen utformas på ett sätt som säkerställer att tillståndsprocessen effektiviseras och inte riskerar att fördröjas.

6.7 Kontaktpunktens uppgifter i fråga om miljökonsekvensbeskrivningen

Länsstyrelsen anser att det behöver förtydligas vad som ska ingå i projektägarens begäran om yttrande av miljökonsekvensbedömningens omfattning och detaljeringsgrad.

För att Länsstyrelsen ska kunna uttala sig om miljökonsekvensbedömningens omfattning och detaljeringsgrad behöver det finnas ett samrådsunderlag enligt 6 kap 31 § miljöbalken. I de flesta fall är det även nödvändigt med ett samrådsmöte för att avgränsningssamrådet ska kunna genomföras på ett sätt som skapar värde för projektägaren. Det behöver därför förtydligas vad en begäran från projektägaren ska innehålla.

6.8 Statistik över handläggningstider

Länsstyrelsen anser att de länsstyrelser som i rollen som kontaktpunkt ska sammanställa statistik från berörda prövningsmyndigheter och Domstolsverket behöver ha möjlighet att ställa krav på i vilken form statistiken ska rapporteras. Detta är en förutsättning för att uppgiften ska kunna genomföras på ett effektivt sätt och utan att bli onödigt resurskrävande. Vidare kommer det i samband med statistikhanteringen uppkomma kostnader och resursbehov inom länsstyrelsen som bör uppmärksammas.

8.1 Tillståndsprocessen enligt EU-förordningarna

Länsstyrelsen förstår resonemanget kring varför elnätsanslutningar och elnätskoncessioner inte ska ingå i "tillståndsprocessen" enligt EU-förordningarna. Länsstyrelsen anser dock att även dessa delar är av mycket stor vikt för möjligheten att genomföra ett strategiskt projekt. Att inte inkludera detta i tillståndsprocessen medför att det försvårar möjligheten för kontaktpunkten att jobba med den delen av processen och skapa förutsättningar för snabb nätanslutning. Länsstyrelsen vet av erfarenhet att processen med nätanslutning är något som kan ta mycket lång tid och att inte inkludera detta medför stora risker att strategiska projekt, som i övrigt är färdiga för uppstart, blir fördröjda.

8.2 Tillståndsförfaranden som avser projekt för kritiska råmaterial och nettonollprojekt

Icke uttömmande uppräknning av tillståndsförfaranden

Länsstyrelsen anser att det för 12 § i förslag till ny förordning behövs vägledning om vilka andra tillståndsförfaranden det kan handla om. Utan sådan vägledning finns en risk för osäkerhet i tillämpningen, både för kontaktpunkterna, projektägare och berörda prövningsmyndigheter.

Kulturmiljö

Länsstyrelsen vill uppmärksamma att tidsfristerna enligt EU-förordningarna medför behov av tidigare kulturmiljöbedömningar och kan ha påverkan på ärenden som rör 2 kapitlet kulturmiljölagen. Detta för att kulturvärden ska kunna beaktas i tillräcklig utsträckning och tidigt i processen.

Länsstyrelsen vill också framhålla att riksintressen för kulturmiljövården enligt 3 kapitlet miljöbalken bör vägas in i intresseavvägningar i samband med strategiska projekt.

Länsstyrelsen bedömer också att förslagen om ändringar i kulturmiljöförordningen (1988:1188) kopplat till tidsfrister för handläggning vittnar om bristande förståelse för hur den arkeologiska processen enligt kulturmiljölagen fungerar. De förslagen är inte tillräckligt utredda och konsekvensbeskrivna.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding Lena Rådström Baastad med miljöhandläggare Anna Vikström som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Josefine Eklund (klimatstrateg) och enhetschefer Malin Ahlm och Per Evenhamre medverkat.